

Pedagogisch beleid Het Opstapje

1. Inleiding

- 1.1 Het Opstapje
- 1.2 Pedagogische doelen
- 1.3 Kwaliteit

2. Pedagogisch handelen

- 2.1 Het bieden van sociaal-emotionele veiligheid
- 2.2 Het stimuleren van de sociale competenties
- 2.3 Het stimuleren van de persoonlijke competentie
- 2.4 Overdracht van waarden en normen
- 2.5 Volgen en stimuleren ontwikkeling van het kind

3. Medewerkers

- 3.1 Formatie
- 3.2 Deskundigheid
- 3.3 Kansen

4. Ouders

- 4.1 Contact met ouders
- 4.2 Ziekte bij kinderen
- 4.3 Oudercommissie
- 4.4 Kansen
- 4.5 de Geschillencommissie
- 4.6 signaleren en doorverwijzen
- 4.7 nationale vrije dagen

5. IKK

- 5.1 3-Uurs regeling
- 5.2 Mentorschapsbeleid
- 5.3 Opleidingsbeleidsplan
- 5.4 Pedagogisch beleidsmedewerker

1. Inleiding

1.1 *Het Opstapje*

Kinderdagverblijf Het Opstapje biedt professionele kinderopvang voor kinderen van nul tot vier jaar. Om de kwaliteit van de opvang te waarborgen wordt er veel aandacht besteed aan het pedagogisch beleid. Dit pedagogisch beleid is ingericht naar de vier pedagogische basisdoelen van Marianne Riksen Walraven die zijn opgenomen in de Wet Kinderopvang. Veiligheid en vertrouwen zijn hierbij de basis voor iedereen binnen het Opstapje. Voor de kinderen uit zich dit in het creëren van een veilige omgeving waarbij er aandacht is voor het stimuleren van de cognitieve, sociaal-emotionele en motorische ontwikkeling. Hierbij is er aandacht voor de relaties tussen de kinderen, maar ook voor de individuele ontwikkeling van de kinderen. Op het kinderdagverblijf leren zij om te gaan met leeftijdsgenootjes en is er aandacht voor normen en waarden. Om deze veilige omgeving te kunnen bieden aan de kinderen, is het van belang dat er deskundige pedagogisch medewerkers werkzaam zijn. Bij het Opstapje bieden wij een vertrouwde en veilige omgeving voor de pedagogisch medewerkers waarbij zij de kans krijgen om zichzelf te ontplooien. Er is veel aandacht voor deskundigheidsbevordering waarbij er wordt gekeken naar de individuele kansen van de pedagogisch medewerkers.

1.2 *Pedagogische doelen*

Het pedagogisch beleid is gebaseerd op de pedagogische basisdoelen van Marianne Riksen Walraven. Deze 4 basisdoelen zijn als volgt:

1. Het bieden van een gevoel van emotionele veiligheid
2. Gelegenheid bieden tot het ontwikkelen van persoonlijke competenties.
3. Gelegenheid bieden voor het ontwikkelen van de sociale competenties.
4. Kinderen gelegenheid bieden om zich normen en waarden, de cultuur van een samenleving eigen te maken.

Deze 4 basisdoelen kan je vertalen in de volgende vragen:

1. Heeft een kind het naar zijn zin?
2. Heeft een kind iets geleerd dat zinvol is voor hem?
3. Heeft een kind met andere kinderen gespeeld?
4. Heeft een kind geleerd op een sociale en respectvolle wijze met anderen om te gaan?

De 4 basisdoelen zijn verweven in ons pedagogisch beleid en verweven in ons onderliggend locatieplan. Bij sommige onderdelen zal dit duidelijk zichtbaar zijn, bij andere onderdelen wat minder. In dit pedagogisch beleid wordt beschreven hoe het Opstapje deze doelen toepast en wat de mogelijkheden in de toekomst zijn om deze doelen verder uit te werken. De doelen worden hieronder stuk voor stuk beschreven.

Het bieden van sociaal-emotionele veiligheid

Kinderopvang biedt een veilige en gezonde omgeving. De kinderen voelen zich vertrouwd met één of meer pedagogisch medewerkers, en voelen zich veilig met en tussen de andere kinderen in de groep. Onderdeel zijn van een stamgroep geeft een gevoel van vertrouwdheid. De activiteiten zijn vertrouwd en het spelmateriaal is herkenbaar. Een kind dat zich veilig voelt, voelt zich goed en heeft energie om te leren en zich te ontwikkelen. Voor ieder kind bij Het Opstapje geldt dat zij op de dag(en) dat zij komen maximaal 2 vaste gezichten hebben. Dit betekent dat één van deze twee vaste gezichten altijd aanwezig is op de dag(en) dat het kind komt. Naast het vaste gezicht kan het echter wel zijn dat er een andere leidster staat. Alleen in geval van uitzondering (door onmacht/calamiteiten) kan het zijn dat er geen vast gezicht staat op de groep van het kind. Echter zorgen wij er dan wel voor, dat er een vast gezicht van een andere groep op de groep van uw kind staat.

Het stimuleren van de sociale competenties

Kinderen ontwikkelen zich binnen een sociale omgeving. De kinderopvang biedt een omgeving die omgaan met andere kinderen stimuleert en het samen dingen doen mogelijk maakt. Ze leren bijvoorbeeld hulp vragen en ontvangen, ze leren rekening te houden met elkaars gevoelens en hun beurt af te wachten.

Het stimuleren van de persoonlijke competentie

Kinderopvang biedt een omgeving die kinderen uitdaagt. Uitdagingen krijgen op verschillende manieren vorm, zoals de inrichting van de ruimten, de beschikbaarheid van specifiek spelmateriaal,

pedagogisch medewerkers die spel uitlokken en begeleiden en de aanwezigheid van bekende leeftijdgenoten. Onder persoonlijke competenties wordt o.a. verstaan emotionele, motorische en zintuiglijke, cognitieve en creatieve competenties.

Overdracht van normen en waarden

Kinderopvang biedt een bredere samenleving dan het gezin. Kinderen komen in aanraking met andere aspecten van de cultuur en met de diversiteit die onze samenleving kenmerkt. Het stimuleren van het eigen maken van normen en waarden en het respecteren van de normen en waarden van anderen is onderdeel van het dagelijkse werk binnen de kinderopvang.

1.3 Kwaliteit

Kwaliteitsbewaking binnen Het Opstapje vindt plaats binnen de kaders van de Wet op Kinderopvang. Bij het bewaken van de kwaliteit speelt evaluatie een grote rol. In samenwerking met directie, ouders, pedagogisch medewerkers en een extern deskundige wordt het pedagogisch beleid elke drie jaar herzien. Indien nodig zal het pedagogisch beleid eerder aangepast worden.

Het Opstapje heeft een eigen locatieplan op basis van het pedagogisch beleid. In het locatieplan wordt concreet beschreven hoe praktisch invulling wordt gegeven aan het pedagogisch beleid. Het locatieplan wordt door de locatie elk jaar opnieuw geëvalueerd en waar nodig aangevuld of gewijzigd. De wijzigingen binnen het locatieplan komen terug in de jaarplannen van Het Opstapje. Deze plannen worden jaarlijks geëvalueerd in hoeverre de gestelde doelen goed zijn opgepakt.

2 Pedagogisch handelen

Wanneer kinderen binnenkomen bij Het Opstapje begint de bijdrage aan de ontwikkeling van de kinderen. In samenwerking met de ouders worden de kinderen begeleid in hun ontwikkeling met de bedoeling dat de kinderen naar de basisschool kunnen doorstromen. Op het kinderdagverblijf wordt hen naast de thuissituatie iets extra's geboden. Op het kinderdagverblijf worden zij in verschillende ontwikkelingsgebieden gestimuleerd door pedagogisch medewerkers die hiervoor zijn opgeleid. Hierbij is een goed beleid van groot belang. Hoe belangrijk dat is, komt in de volgende hoofdstukken naar voren waarbij de pedagogische doelen de leidraad zullen zijn.

2.1 Het bieden van sociaal-emotionele veiligheid

Om zich goed te kunnen ontwikkelen is het voor een kind van belang dat het zich veilig voelt. Deze veiligheid is nodig om de omgeving te ontdekken, zelf op onderzoek uit te gaan en nieuwe dingen te leren. Wanneer deze veiligheid niet wordt geboden is het schadelijk voor de ontwikkeling en worden de kinderen belemmerd in het ontwikkelen van een zelfstandig individu. Veiligheid op het Opstapje is daarom van groot belang, des te meer omdat kinderen tijdelijk uit hun vertrouwde omgeving worden gehaald.

Hechting

Kinderen bouwen met hun ouders een emotionele band op door herhaaldelijk contact met hen te maken. Zij weten wat ze aan hun ouders hebben en doordat hun verwachtingen worden waargemaakt, bijvoorbeeld door het krijgen van voeding wanneer zij honger hebben of getroost worden als van streek zijn, krijgen zij vertrouwen. Doordat dit patroon dagelijks wordt herhaald, is het voor het kind duidelijk dat de ouder iemand is op wie zij kunnen rekenen. De pedagogisch medewerker moet de taken van de ouder overnemen wanneer het kind op het kinderdagverblijf komt. Wanneer dit aansluit bij het verwachtingspatroon van ouder en kind, zal dit over het algemeen goed verlopen.

De nieuwe relatie die tussen het kind en de pedagogisch medewerker ontstaat, is gebaseerd op een nieuw verwachtingspatroon. Dit patroon komt tot stand door onder andere voor het kind bekende pedagogisch medewerkers op de groep en een goede communicatie tussen de pedagogisch medewerker en het kind. Door zoveel mogelijk deze voorwaarden toe te passen, zal er een vertrouwde band ontstaan. Bij het Opstapje is er dan ook veel aandacht voor de communicatieve vaardigheden van de pedagogisch medewerkers. Daarnaast wordt er gewerkt met vaste pedagogisch medewerkers op de groep. Wij streven naar 3 vaste gezichten per groep, maar iedere groep heeft in ieder geval minimaal 2 vaste gezichten. Minimaal één van de twee vaste gezichten is aanwezig op de dag(en) dat een kind komt.

Structuur

Het bieden van structuur geeft kinderen houvast en herkenning. Het werken met een vast dagritme is een voorbeeld van hoe Het Opstapje hier aandacht aan besteed. Daarnaast zijn er thema's op de groep (de 4 seizoenen, Sinterklaas, kerst), wordt er aandacht besteed aan verjaardagen, feestdagen en kindjes die nieuw op de groep komen of juist weggaan. Daarbij is de groepssamenstelling een belangrijk punt. Het Opstapje heeft 2 peutergroepen van 2-4 jaar en 3 babygroepen van 0-2 jaar. Pedagogisch beleid Het Opstapje 2018

Wordt een kindje 2 jaar dan stroomt het kindje door naar de peutergroep. Zodra de mentor van een kind weet naar welke groep het kind doorstroomt laten zij dit aan de ouders weten. Om het overgang van babygroep naar peutergroep vloeiend te laten verlopen, gaat het kind voordat het 2 jaar wordt minimaal 4 keer wennen op de nieuwe groep. Ook dit gaat in overleg tussen de ouder en de mentor van het kind. Per kind wordt er ook ruim van te voren al gekeken of dat wij denken dat 4 keer genoeg is of dat wij denken dat het kindje vaker moet gaan wennen.

Dagindeling van de groepen

- 07:00-08:00 uur   Kinderen verblijven op de Groene Beren voor de vervroegde opvang, Leidsters halen hun eigen kinderen op voor 08:00 om naar de stamgroep te gaan.

De dagindeling is gebaseerd op de openingstijden tussen 08.00 uur en 18.00 uur.

- 08.00-09.30 uur   Kinderen worden gebracht en informatiewisseling met de ouders. De kinderen spelen vrij.

- 09.30 uur   Fruit eten, diksap/ roosvicee/ water drinken. Baby's krijgen fruithap, grote kinderen krijgen een schaalje met fruit of een aanbod waaruit zij kunnen kiezen, dit heeft te maken met de leeftijd van de kinderen.

- 10.00 uur   Kinderen verschonen, eventueel kinderen op bed leggen.

-10.15-11.15 uur   Er wordt met de kinderen een activiteit gedaan of buiten gespeeld.

- 11.15-11.30 uur   Samen speelgoed opruimen en aan tafel gaan, broodmaaltijd. Eten en melk drinken.

- 12.00-12.15 uur   Kinderen verschonen en naar bed brengen.

Naar bed gaan

De kinderen vanaf anderhalf jaar stimuleren we om zichzelf uit te kleden. Zij doen dit op een kleed en worden hier indien nodig geholpen door een leidster. Na de verschoning gaan de kinderen ieder naar hun eigen bedje. Veel kinderen hebben een eigen speen, doekje of knuffeltje in bed. Na een aai over de bol en een knuffel gaan de kinderen slapen, indien nodig blijven wij in de kamer totdat ze slapen. Op de peutergroep slapen de peuters tussen de 1,5 en maximaal 2 uur. Vanaf 3 jaar gaan de kinderen niet meer slapen (of al eerder als kindjes korter dan 1 uur slapen of langer dan 20 minuten wakker liggen). Dit ter voorbereiding betreffende hun overgang naar de basisschool. Wordt een kindje 3 jaar, maar slaapt nog minimaal 1,5 uur dan bouwen wij het slapen binnen 2 maanden af. Echter uitzondering op de regeling kan altijd. Dit gaat dan wel ten alle tijden in samenspraak en in overleg met kantoor.

Pedagogisch beleid Het Opstapje 2018

- 14.30-15.00 uur Als de kinderen wakker geworden zijn, aankleden en verschonen. Kinderen die 's ochtends hebben geslapen gaan nu weer bed.
- 15.00-15.30 uur Met de kinderen aan tafel, er wordt iets gegeten (cracker/rijstwafel/ontbijtkoek etc.)en gedronken.
- 15.45 uur Vrij spelen, activiteit of buiten spelen, bij slecht weer in de centrale hal.
- 16.45 uur Kinderen verschonen en opruimen.
- 17.00- 18.00 uur Kinderen worden opgehaald. Kinderen tot een jaar krijgen een groentehap.

- 17.55 uur leidster brengt het kind van haar eigen groep naar de verlengde opvang op de Groene Beren en doet een schriftelijke overdracht over het kind aan de leidster van de verlengde opvang.

Richtlijn beleid babygroepen:

0 – 1 jaar:

- 9:30 – 10:00 fruit eten
- 10:00 – 11:30 slapen
- 11:30 – 12:00 boterham eten en/of fles
- 13:30 – 13:45 droge cracker eten
- 14:30 – 16:00 slapen
- 16:00 – 16:30 flessen (of om 16:30 uur een groentehap)

1 – 2 jaar

- 9:30 – 10:00 fruit eten
- 11:30 – 12:00 boterham eten
- 12:30 – 14:45 slapen
- 15:00 – 15:30 cracker eten
- 16:30 – 17:00 meegebrachte maaltijd (dit is een volwaardige maaltijd, geen groentehap)

Omgeving

Een veilige omgeving waar de kinderen kunnen spelen is een noodzakelijke basis. Het Opstapje voert elk jaar een risico-inventarisatie uit op alle groepen en er zijn jaarlijks GGD controles waarbij gelet wordt op de veiligheid van de kinderen. Waar nodig worden maatregelen getroffen om de veiligheid en gezondheid van de kinderen zo optimaal mogelijk te garanderen. Dat kan zijn in de vorm van Pedagogisch beleid Het Opstapje 2018

technische aanpassingen en/of het begeleiden van personeel in het werken met protocollen, werkinstructies en huisregels. Per 1 januari 2018 maken wij naast de Ri's (Risico inventarisatie) gebruik van het beleid veiligheid en gezondheid.

Naast de veiligheid is ook de groepsinrichting van belang om de kinderen een vertrouwde en veilige omgeving te bieden. Bij het Opstapje wordt er veel aandacht besteed aan de inrichting van de groep, de kleuren die gebruikt worden en het materiaal dat wordt aangeschaft. Een paar maal per jaar wordt al het materiaal nagelopen en gekeken of er dingen vervangen moeten worden en wat leuk is om nieuw erbij aan te schaffen, zodat de kinderen nieuwe uitdagingen krijgen/hebben. In de locatieplannen staat dit uitgebreid beschreven.

Kansen

Het Opstapje wil de kennis en het op de juiste manier toepassen van de protocollen de komende periode gaan monitoren. Hierbij is te denken aan trainingen en het voeren van intervisies en observaties. Daarnaast blijft er aandacht voor de groepssamenstellingen en de veilige omgeving. Door middel van observaties en intervisies wordt er aandacht besteed aan de groepsindeling en de veiligheid hiervan. Wij zijn ons halverwege 2015 gaan verdiepen in de kwaliteitsmonitor. Marianne Riksen Walraven is één van de personen die heeft meegewerkt aan de ontwikkeling hiervan. Middels deze kwaliteitsmonitor zijn wij begonnen met het monitoren van de groepen. Per 1 november 2015 zijn wij de groepen gaan monitoren en worden ook de leidsters gemonitord.

Alle leidsters werkzaam binnen Het Opstapje zullen regelmatig gefilmd worden. Deze filmpjes zullen alleen gebruikt worden voor de desbetreffende leidster, of indien met goedkeuring voor intern gebruik tijdens een teamvergadering.

De kwaliteitsmonitor wordt ingezet om er zorg voor te dragen dat de kinderen op de meest voor hun ideale groep zitten, met een leidster die het beste bij een kindje past.

2.2 *Het stimuleren van de sociale competenties*

Het is de rol van de pedagogisch medewerker dat elk kind zich veilig, geborgen en geaccepteerd voelt op het kinderdagverblijf. Zijn de baby's in eerste instantie enkel gericht op de pedagogisch medewerker, wanneer de kinderen iets ouder worden maken zij steeds meer contact met de andere kinderen. Door het maken van contact met andere kinderen, ontstaan er sociale relaties. En alhoewel de kleinste kinderen nog veel in nabijheid van de pedagogisch medewerker zijn, zijn zij ook bezig om relaties op te bouwen met de andere kinderen. Hierbij vind Het Opstapje de volgende onderdelen van belang:

Pedagogisch beleid Het Opstapje 2018

Basiscommunicatie

Door een goede basiscommunicatie scheppen de pedagogisch medewerkers een warme positieve sfeer van wederzijdse betrokkenheid in de groep. Hierbij ontstaan er vertrouwde relaties tussen de pedagogisch medewerkers en de kinderen. Sensitieve responsiviteit is hierbij van belang; gevoelig zijn voor wat het kind bezig houdt en signalen oppikken van de kinderen. Pedagogisch medewerkers hebben aandacht voor elk individueel kind, zonder hierbij de groep uit het oog te verliezen. Zij zijn positief, rustig en geduldig naar de kinderen toe, zodat zij zich veilig voelen om te communiceren met de pedagogisch medewerkers en de andere kinderen. Wij streven er naar om vooral het positieve te benoemen en uitleg te geven waarom wij het niet leuk vinden als een kindje negatief gedrag vertoont.

Interactie met de pedagogisch medewerker

Pedagogisch medewerkers geven de kinderen gelegenheid om zelf oplossingen te vinden en keuzes te maken. Hierbij biedt de pedagogisch medewerker structuur en leiding. Belangrijk hierbij is dat de pedagogisch medewerker duidelijk communiceert met de kinderen. Pedagogisch medewerkers maken de buitenwereld en gevoelswereld voor de kinderen begrijpelijk door te praten, uit te leggen en naar de kinderen te luisteren.

Interacties tussen de kinderen bevorderen

Pedagogisch medewerkers zorgen ervoor dat de kinderen zich veilig en vertrouwd met elkaar voelen. Ze stimuleren verbondenheid in de groep door rituelen en positieve aandacht voor alle kinderen. Ze stimuleren vriendschap tussen de kinderen en plezier in samen spelen. Hierbij stellen de pedagogisch medewerkers duidelijke regels en grenzen. Ze geven positieve gedragsaanwijzingen en leren de kinderen wat ze moeten doen doormiddel van deze rituelen en door zelf het goede voorbeeld te geven.

Kansen

Door middel van het werken met een kwaliteitssysteem wordt er veel aandacht besteed aan het bevorderen van de interacties tussen zowel de pedagogisch medewerkers en de pedagogisch medewerker en het (individuele) kind.

2.3 *Het stimuleren van de persoonlijke competentie*

Kinderopvang biedt een omgeving die kinderen uitdaagt. Uitdagingen krijgen op verschillende manieren vorm, zoals de inrichting van de ruimten, de beschikbaarheid van specifiek spelmateriaal, groepsleiding die spel uitlokt en begeleidt en de aanwezigheid van bekende leeftijdgenoten.

Per 1 juli 2015 zijn wij begonnen met dat kinderen hun eigen boterham smeren, zodra zij dit kunnen. Zo leren zij omgaan met het gebruik van bestek en hun fijne motoriek wordt gestimuleerd. Tevens krijgen zij door het zelf smeren van de boterham een stukje zelfstandigheid. Onder persoonlijke competenties wordt o.a. verstaan emotionele competenties, motorische en zintuiglijke competenties, cognitieve competenties en creatieve competenties. Alhoewel de ontwikkeling van kinderen op bepaalde momenten pieken heeft, kan het soms ook lijken te stagneren. Daarnaast kan het zo zijn dat een kind op een bepaald gebied wat achterblijft ten opzichte van zijn leeftijdgenoten. Het Opstapje biedt in dit geval extra ondersteuning om de ontwikkeling extra te stimuleren wanneer hier vraag naar is. Met behulp van gerichte activiteiten kunnen de behoeften en mogelijkheden van het kind gestimuleerd worden.

Kansen

Alle pedagogisch medewerkers worden bekend gemaakt met ons kwaliteitssysteem. In het kwaliteitssysteem komen alle ontwikkelingsgebieden aan bod. Pedagogisch medewerkers bieden het kwaliteitssysteem aan binnen het normale dagprogramma en hebben hierbij aandacht voor de individuele ontwikkeling van elk kind. Om deze ontwikkeling in kaart te brengen en te monitoren wordt er een kind- volgsysteem ingevuld voor elk kind. De leidinggevenden begeleiden de pedagogisch medewerkers bij het invullen van deze lijsten. Tevens zullen er trainingen aangeboden worden waarin de verschillen in ontwikkeling van kinderen aan bod komen. Hierbij krijgen de pedagogisch medewerkers extra inzicht in de ontwikkeling van de kinderen, die vaak grillig verloopt. Zij krijgen hierbij handvatten om de ontwikkeling van elk individueel kind te volgen, te monitoren en te stimuleren. Per 1 januari 2018 hebben wij het mentorschap ingevoerd. Dit betekent dat ieder kind zijn eigen mentor heeft. Eén pedagogisch medewerkster zal/kan mentor zijn van meerdere kinderen. De mentor is het aanspreekpunt voor de ouder en het kind. In paragraaf 5.2 leest u wat het mentorschap verder inhoudt.

2.4 Overdracht van waarden en normen

Kinderopvang biedt een bredere samenleving dan het gezin. Kinderen komen in aanraking met andere aspecten van de cultuur en met de diversiteit die onze samenleving kenmerkt. Het stimuleren van het eigen maken van waarden en normen en het respecteren van de waarden en normen van anderen is onderdeel van het dagelijkse werk binnen de kinderopvang.

3. Medewerkers

De kwaliteit van de kinderopvang wordt voor het grootste deel bepaald door de pedagogisch medewerkers die er werkzaam zijn. Zij zorgen ervoor dat elk kind zich veilig en geborgen voelt wanneer zij op de kinderopvang zijn. De kwaliteit van de kinderopvang en de medewerkers moet daarom dan ook goed bewaakt worden. Dit pedagogisch beleid is hiervan de basis en wordt vervolgens op elke groep uitgewerkt. De pedagogisch medewerkers bespreken het pedagogisch beleid met de directie, en in het locatieplan is de invulling hiervan zichtbaar. Op deze manier blijft het pedagogisch klimaat op de groep veilig, verfrissend en van hoge kwaliteit.

3.1 Formatie

Binnen Het Opstapje zijn er verschillende soorten groepen waar de kinderen verblijven. Bij het bepalen van de groepsbezetting houdt Het Opstapje zich aan de Wet Kinderopvang. Het Opstapje heeft Horizontale groepen. Er zijn drie groepen in de leeftijd 0-2 en twee groepen in de leeftijd 2-4 jaar. Op de horizontale groepen van 0-2 jaar is er minimaal één pedagogisch medewerkster per 5 kinderen aanwezig op de groep. Op de horizontale groepen 2-4 jaar is er minimaal één pedagogisch medewerkster per 8 kinderen. De groepen van Het Opstapje zijn bij 0-2 jaar niet groter dan 10 kinderen op één groep, en bij de groep 2-4 jaar is de groep niet groter dan 16 kinderen op een groep.

3.2 Deskundigheid

Elke pedagogisch medewerker van Het Opstapje moet voldoen aan de opleidingseisen zoals opgenomen in de CAO kinderopvang. Binnen Het Opstapje worden de basisvaardigheden, zoals deze

in de opleiding zijn geleerd, verder uitgebreid. In de praktijk leert men nu eenmaal het meest. De dagelijkse situaties, de ontwikkeling van de kinderen en veiligheid bieden in een drukke omgeving leert men pas toepassen wanneer men hier in de dagelijkse praktijk mee geconfronteerd wordt.

3.3 Kansen

Deskundigheidsbevordering speelt binnen het Opstapje een grote rol. Intern krijgen de pedagogisch medewerkers training in het kwaliteitssysteem, zodat zij hier gericht mee aan het werk kunnen. Hierbij kan gedacht worden aan het onderhouden en verbeteren van de communicatie met ouders en kinderen, ontwikkelingsstimulering en de bijbehorende activiteiten.

Het Opstapje heeft een competentieprofiel voor de pedagogisch medewerkers opgesteld met daarin verschillende kenmerken die van belang zijn om goed te kunnen functioneren binnen het kinderdagverblijf. Dit competentieprofiel wordt gebruikt bij de sollicitaties en bij de functioneringsgesprekken van de pedagogisch medewerkers. De directie evalueert jaarlijks of het gebruikte competentieprofiel nog aansluit op de eisen die Het Opstapje aan haar personeel stelt.

Vanaf 1 januari 2018 is er een opleidingsbeleidsplan. In dit opleidingsbeleidsplan staat welke opleidingsmogelijkheden er geboden gaan worden en voor wie deze opleidingen zijn. In paragraaf 5.3 is te lezen wat het opleidingsplan inhoudt en welke cursussen, trainingen en opleidingen er in 2018 gedaan kunnen worden.

4. Ouders

Wanneer ouders hun kind bij Het Opstapje brengen, moeten zij hun kind voor even loslaten. Alhoewel het niet mogelijk is om met alle individuele opvoedingswensen rekening te houden, probeert Het Opstapje zoveel mogelijk aan te sluiten bij de opvoeding van de ouders zonder hierbij het groepsbelang uit het oog te verliezen. Om deze aansluiting goed te laten plaatsvinden is het persoonlijk contact tussen de pedagogisch medewerkers en de ouders van groot belang.

4.1 Contact met ouders

Wederzijds vertrouwen en een goede communicatie zijn van groot belang wanneer ouders hun kind bij Het Opstapje brengen. Ouders dienen goed geïnformeerd te worden over de ontwikkeling van hun kind in de groep. Bijzondere gebeurtenissen moeten gedeeld worden met de ouders, maar ook

de dagelijkse gang van zaken moet bekend zijn bij de ouders. Andersom heeft de pedagogisch medewerker ook informatie van de ouders nodig over belangrijke ontwikkelingen in het leven van het kind. Een kort gesprekje aan het begin of aan het eind van de dag is hier een goed voorbeeld van. In de leeftijd van 0 tot 1 jaar maken leidsters en ouders gebruik van een overdracht schrift om daarin te vertellen wat er die dag gedaan is en hoe het eten en slapen verlopen is. De ouders van de kinderen van 1 tot 4 jaar krijgen aan het einde van de dag een overdrachtsformulier waarop beknopt staat hoe de dag gegaan is en of dat er bijzonderheden waren. Daarnaast is er jaarlijks een algemene ouderavond, die wordt georganiseerd door de OC (oudercommissie), en elk halfjaar vinden er tien-minutengesprekken plaats, waarbij meer informatie uitgewisseld kan worden.

4.2 Ziekte bij kinderen

Heeft u kind een kinderziekte dan hanteren wij de richtlijnen van de GGD. Hiervoor is vanuit het rijk ook een app ontwikkeld die u ook zelf kunt downloaden, de KIDDI app.

Bij verhoging en koorts hanteren wij de volgende richtlijnen:

- 38 graden: U kunt als ouder door de leidster van de groep gebeld worden dat uw kind 38 graden heeft. Dat uw kind huilerig is of anders dan normaal en dat zij uw kind in de gaten houden en geregeld de koorts meten.
- 38,5 graden: Als ouder wordt u gebeld door de leidster dat uw kind verhoging heeft en dat uw kind gehaald dient te worden. U moet er zorg voor dragen dat uw kind zo spoedig mogelijk gehaald wordt (max binnen een half uur). De leidster zal u tijdens dit gesprek al melden dat als u niet spoedig komt, wij genoodzaakt zijn bij een temperatuur van 39,5 graden 112 te bellen.
- 39,5 graden: Wij nemen met uw als ouder contact op dat wij genoodzaakt zijn om 112 te bellen omdat de koorts van uw kind te hoog is. Wij zullen eerst met u overleggen of dat u zelf spoedig op de opvang kan zijn om met uw kind naar de dokter te gaan. Kunt u dit niet of u bent er niet binnen een half uur dan zijn wij genoodzaakt om 112 te bellen.

Als uw kind verkouden is willen wij u vriendelijk vragen een zoutoplossing mee te geven. Niet in de vorm van een neusspray maar in de vorm van pipetjes/buisjes. Dit omdat een neusspray niet goed werkt bij kleine kinderen. Wij kunnen uw kind dit dan geven voordat het gaat slapen zodat het vrijer kan ademen.

Mocht uw kind extreem verkouden zijn, dan laten wij het niet op slaapkamer slapen, maar op de groep, zodat wij goed zicht op het kind hebben. Is uw kind zo extreem verkouden dat het moeite heeft met ademhalen tijdens het slapen (de meeste kleine kinderen ademen nog door hun neus, Pedagogisch beleid Het Opstapje 2018

waardoor de kans op verstikking groter is tijdens het slapen), wordt u tevens door de leidster gebeld dat u uw kind moet komen halen.

Mocht uw kind futloos en huilerig zijn, wilt het daarbij niet eten en drinken, maar heeft het geen koorts, wordt u toch gebeld dat u uw kind moet komen halen. Dit omdat uw kind met voldoende signalen aangeeft dat het ziek is en wij op zo'n moment niet de zorg en aandacht kunnen bieden aan het kind die het nodig heeft.

4.3 Oudercommissie

Het pedagogisch beleid wordt opgesteld door de directie. Dit is een continu proces, waarbij steeds aandacht is voor kwaliteitsverbetering. Hierbij is de inspraak van ouders van groot belang, aangezien zij hun kind met een vertrouwd gevoel achter kunnen laten. De oudercommissie heeft adviesrecht over de kwaliteit van de kinderopvang. Dit is vastgelegd in een reglement. Het advies van de oudercommissie wordt gevraagd tijdens het opstellen van het pedagogisch beleid, het opstellen van de locatieplannen en de inrichting van het kinderdagverblijf. Daarnaast kan de oudercommissie zelf voorstellen doen om de kwaliteit van de opvang te verbeteren.

4.4 Kansen

Kinderopvang Het Opstapje vindt het zeer belangrijk om in contact te blijven met ouders. Daarom is de directie dagelijks regelmatig op de locatie te vinden en altijd telefonisch bereikbaar voor ouders. Vanaf 2018 gaat iedere groep eenmaal per jaar een bijeenkomst organiseren voor de ouders van de kinderen van hun groep. Tijdens zo'n bijeenkomst kunnen er verschillende onderwerpen besproken worden, maar er kan ook een specifiek thema behandeld worden. Desgevraagd kan er ook individuele informatie aangevraagd worden door de ouders. In samenspraak met de directie en een extern deskundige kan er gekeken worden naar de behoeften van ouders en het kinderdagverblijf. Zoals reeds eerder aangegeven wordt er tevens eenmaal per jaar een ouderavond georganiseerd door de OC (oudercommissie).

4.5 de Geschillencommissie

Per 1 januari 2016 is kinderdagverblijf Het Opstapje aangesloten bij De Geschillencommissie Kinderopvang en peuterspeelzalen. Dit betekent concreet dat de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen geschillen kan behandelen conform het toepasselijk Reglement.

Als ouders klachten hebben, kunnen ze die bespreken met een medewerker of met de leidinggevende. Komen ze er niet uit, dan kunnen ouders een schriftelijke klacht indienen bij de kinderopvangorganisatie (directrice) volgens de interne klachtenprocedure van de organisatie.

Als een ouder een geschil/klacht heeft dan verloopt de interne klachtenprocedure als volgt:

- De ouder dient de klacht schriftelijk in bij de houder;
- De houder onderzoekt de klacht zorgvuldig;
- De ouder wordt zoveel mogelijk op de hoogte gehouden van de voortgang van de behandeling;
- De klacht wordt, rekening houdend met de aard van de klacht zo spoedig mogelijk afgehandeld;
- De klacht wordt uiterlijk 6 weken na indiening afgehandeld;
- De ouder ontvangt een schriftelijk met redenen omkleed oordeel op de klacht;
- In het oordeel wordt een concreet termijn gesteld voor de realisatie van eventuele maatregelen.

Als men er onderling niet uitkomt, kan een geschil worden voorgelegd aan de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen. Bij het klachtenloket Kinderopvang dat is verbonden aan de Geschillencommissie wordt eerst geprobeerd om de klacht op te lossen door het geven van informatie, advies, bemiddeling of mediation.

Ouders kunnen een geschil indienen bij de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen als:

- De kinderopvangorganisatie niet binnen zes weken heeft gereageerd op de schriftelijke klacht;
- De ouders en de kinderopvangorganisatie het niet binnen 6 weken eens zijn geworden over de afhandeling van een klacht;

- De kinderopvangorganisatie geen adequate klachtenregeling heeft.

De oudercommissies kunnen een geschil over de toepassing van het adviesrecht direct voorleggen aan de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen. De Geschillencommissie toetst in deze gevallen alleen of de kinderopvangorganisatie in redelijkheid heeft gehandeld.

Als kinderopvangorganisatie ben je per 1 januari 2018 niet langer verplicht om ieder jaar een klachtenverslag op te stellen. Het Opstapje hoeft daarom in 2018 over het voorgaande jaar (2017) geen klachtenverslag te maken als er in dat jaar geen schriftelijke klachten zijn ingediend. Echter kiezen wij, als zijnde Het Opstapje, er zelf voor om jaarlijks een kort verslag te schrijven over het voorgaande jaar.

4.6 signaleren en doorverwijzen.

Alle kinderen worden 1 maal per 2 maanden geobserveerd naar de richtlijnen van het kindvolgsysteem en aan de hand van deze observaties wordt er iedere keer een observatieverslag geschreven. Twee keer per jaar wordt er een observatie gedaan aan de hand van het Kindvolgsysteem. Alle observaties worden door de mentor samengevoegd. Deze observaties mag u als ouder ten allen tijden inkijken. Ook wordt deze observatie tijdens de tien-minuten gesprekken met u besproken. Het kan wel eens voorkomen dat wij bijzonderheden signaleren bij uw kindje, in dit geval neemt de mentor van uw kindje in overleg met de leidinggevende de adviserende rol op zich. Het kan dan zijn dat wij u adviseren om langs te gaan bij het consultatiebureau voor informatie, of dat u het advies krijgt om naar een logopedist te gaan. Ook kan het zo zijn dat wij u adviseren naar de huisarts te gaan wanneer u kindje ziek is, uitslag heeft etc. wij houden hiervoor altijd de richtlijnen van de GGD aan.

Hieronder leest u naar welke instanties u verwezen kunt worden.

CJG (Centrum voor jeugd en gezin)

Het kan zijn dat we u, tijdens een gesprek, het advies geven om uw vragen voor te leggen aan het CJG. Dit is een herkenbaar inlooppunt, waarbij ouders en jongeren terecht kunnen met al hun vragen

betreffende opvoeden, gezondheid en opgroeien. Het CJG biedt ondersteuning, advies en hulp op maat.

GGD/Gemeente/Verwijsindex

Als kinderdagverblijf staan wij natuurlijk altijd in contact met de gemeente. Wij kunnen hier altijd terecht met vragen of voor advies op maat. De GGD, als onderdeel van de gemeentelijke belangen, speelt hierin ook een belangrijke rol. Zo kunnen wij als kinderdagverblijf altijd onze vragen stellen betreffende een ziektebeeld bij kinderen of verspreidingsrisico's van bepaalde kinderziekten. Daarnaast biedt de GGD ons ook de mogelijkheid om alle regels en richtlijnen te bespreken, die voor de kinderopvang van toepassing zijn. Mede dankzij deze samenwerking hopen wij ieder jaar, tijdens de regionale inspectie, deze controle zo goed mogelijk af te ronden.

Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond (meldpunt kindermishandeling)

Binnen ons kinderdagverblijf zijn wij verplicht om te werken met een meldcode kindermishandeling. In deze meldcode staat een lijst van signalen waar onze pedagogisch medewerkers alert op moeten zijn. Verder staat er in onze meldcode een stappenplan beschreven, die wij volgen bij een vermoeden van kindermishandeling (in welke vorm dan ook). Bij Veilig Thuis Rotterdam Rijnmond (010-4128110) zijn wij, net als iedereen, vrij om meldingen te plaatsen en advies in te winnen.

Logopediste

Binnen ons kinderdagverblijf besteden wij veel aandacht aan de taalontwikkeling van onze kinderen. Helaas kan het voorkomen dat de spraakontwikkeling van een kind zich niet voldoende ontwikkelt. Wij adviseren u dan altijd om langs te gaan bij een logopediste. U kunt dan zelf de keus maken voor een eventuele verdere behandeling bij een logopedist.

4.7 nationale vrije dagen

Het Opstapje is in 2018 op de volgende nationale vrije dagen gesloten:

Nieuwjaarsdag	maandag	01	januari	2018
2 ^{de} paasdag	maandag	02	april	2018
Koningsdag	vrijdag	27	april	2018
Hemelvaartsdag	donderdag	10	mei	2018
2 ^{de} pinksterdag	maandag	21	mei	2018
1 ^{ste} kerstdag	dinsdag	25	december	2018
2 ^{de} kerstdag	woensdag	26 december	2018	

In samenspraak met de OC (oudercommissie) zijn wij overeengekomen dat wij op kerstavond (maandag 24 december) en oudjaarsavond (maandag 31 december) per 2018 om 18:00 uur dicht gaan en geen verlengde opvang bieden op deze dagen

5.1 IKK

5.1 3-Uursregeling

Voor de flexibiliteit binnen de organisatie hebben wij als kinderdagverblijf de mogelijkheid dat wij in de dagopvang ten hoogste drie uur per dag (niet aaneengesloten) minder beroepskrachten mogen worden ingezet dan volgens de leidster- kind ratio is vereist, maar nooit minder dan de helft van het benodigde aantal leidsters. Is er in zo'n situatie slechts een leidster op het kinderdagverblijf, dan is er ter ondersteuning ten minste een andere volwassene als achterwacht op het kinderdagverblijf aanwezig. Afwijken van de vereiste leidster- kind ratio is niet toegestaan tussen 8:45 uur en 12:30 uur en tussen 14:00 uur en 17:15 uur. Voor 8:45 uur en na 17:15 uur mag de afwijking van de leidster- kind ratio niet langer duren dan 45 minuten aaneengesloten en in pauzeperiode tussen 12:30 en 14:00 uur niet langer dan anderhalf uur aaneengesloten. Dit alles met een maximum van drie uur per dag. Bovengenoemde tijden is zoals wij als zijnde Het Opstapje de 3-uursregeling hebben ingevuld. Daarbij rekening houdend met de pauze tijden van de pedagogisch medewerksters en het feit dat wij als organisatie niet willen dat onze medewerkers zowel in de ochtend als in de middag niet langer dan 45 minuten alleen staan op een groep.

5.2 Mentorschap

De mentor is het vaste aanspreekpunt voor ouders en bij oudere kinderen ook voor het kind. Een pedagogisch medewerker kan alleen mentor worden van een kind als de medewerker direct betrokken is bij de opvang van het kind. Bij Het opstapje betekent dit dat een pedagogisch medewerker minimaal 1 dag de leidster van een kind moet zijn.

Het mentorschap is ontstaan omdat de minister en de organisaties vinden dat het kind meer centraal moet staan. Wij als Het Opstapje sluiten ons hier bij aan. Ook wij vinden dat deze eisen aangescherpt moeten worden.

Ouders waarvan hun kind al bij ons op de opvang zat, hebben in december 2017 een brief met de uitleg over het mentorschap en wie de mentor van hun kindje wordt ontvangen. Nieuwe ouders krijgen voortaan hun intakegesprek met de mentor van hun kind. Of te wel, bij inschrijving kijken wij direct wie de mentor van het kindje gaat worden, zodat wij alle informatie betreffende het kindje direct bij de aangewezen mentor kunnen neerleggen.

De mentor gaat de kinderen waarvan zij mentor is, 1 maal per 2 maanden observeren. Van deze observaties wordt een verslag gemaakt. Dit zodat deze observaties kunnen worden bijgevoegd bij de observaties van het kind-volgsysteem die wij 2 maal per jaar invullen en gebruiken als er 10-minutengesprekken plaats vinden.

Twee maal per jaar vinden de 10-minutengesprekken plaats. Alle ouders ontvangen hiervoor een uitnodiging. Of de ouders nu wel of niet willen komen, het antwoordstrookje dient ten alle tijden

ingeleverd te worden. De uitnodigingen voor de 10-minutengesprekken worden gemaakt door kantoor en per mail verstuurd naar ouders en persoonlijk overhandigd door de mentoren.

Aangezien iedere groep 2 mentoren heeft, betekent dit dat de 10-minutengesprekken op 2 avonden zullen plaatsvinden. Op dinsdagavond door mentor 1 en op donderdagavond door mentor 2.

5.3 Opleidingsplan

Vanaf 1 januari 2018 is ieder KDV verplicht, naar aanleiding van de wet IKK opgesteld door minister Asscher en de brancheorganisaties, om een opleidingsbeleidsplan te hebben.

In een opleidingsbeleidsplan leggen wij een koppeling met de strategische doelen van onze organisatie. Waar willen we met de organisatie naar toe? Wat betekent dit voor de competenties van onze medewerkers? En hoe kan opleiding daaraan bijdragen?

Het Opstapje streeft er in 2018 naar om haar pedagogisch medewerkers collectief scholing aan te bieden, maar ook als individu. Waarbij gekeken wordt welke training, cursus of opleiding het beste aansluit bij de persoon en de organisatie. Het opleidingsbeleidsplan zal net als alle andere beleiden jaarlijks worden aangepast, naar hoe de situatie dan is.

Zijn er in 2018 wettelijk verplichte opleidingen?

Voor zover nu bekend is één van de eisen dat er tijdens de openingsuren minimaal 1 volwassene aanwezig moet zijn die een geldig en geregistreerd certificaat heeft voor kinder-EHBO. Waar de taaleis 3F eerst per 1 januari 2018 verplicht zou worden is dit uitgesteld naar 1 januari 2019.

Wij als zijnde Het Opstapje kiezen er voor om in januari 2018 al onze medewerkers de cursus kinder-EHBO te laten doen, zodat al onze medewerkers gecertificeerd zijn. In de loop van 2018 gaan wij er zorg voor dragen dat al onze medewerkers ook aan de taaleis 3F voldoen.

Leer- en opleidingsvragen om bij te blijven op het vakgebied.

Welke trainingen, cursussen en opleidingen sluiten aan bij ons vakgebied?

- Kinderpsychologie
- Spelonderwijs Bewegen en fitte kinderen
- Oplossingsgericht communiceren op de werkvloer
- Cursussen omtrent de meldcode
- Kinder- EHBO
- Werken met baby's

Leer- en opleidingsvragen als gevolg van loopbaanwensen.

Welke trainingen, cursussen en opleidingen zouden er voor kunnen zorgen dat ons personeel verder kunnen groeien betreffende hun loopbaan?

- HBO Pedagogisch werker
- Kindercoach

Voorstel voor prioritering.

Als organisatie zijnde hebben wij als prioriteit gesteld dat de cursus kinder-EHBO als eerste gedaan moet worden, zodat alle medewerkers voor 2 jaar in het bezit zijn van een geregistreerd certificaat.

Daarnaast heeft voor ons prioriteit dat aangezien we 3 babygroepen hebben er in het eerste half jaar van 2018 3 leidsters de training werken met baby's gaat doen. In het laatste kwartaal van 2018 zullen nog 3 leidsters van de babygroepen deze training gaan doen. Dit om extra handvatten te krijgen hoe de ontwikkeling van een baby verloopt en hoe met baby's om te gaan. Hiermee lopen wij alvast vooruit op het feit dat per 1 januari 2019 het verplicht is vanuit de wet IKK dat alle pedagogisch medewerkers die op een babygroep werken een training hebben gedaan tot babyspecialist.

Wat moet het resultaat zijn van de leer- en opleidingsactiviteiten?

Wij willen ons als Het Opstapje binnen 3 jaar nog verder onderscheiden als meest professionele kinderopvang. Wij willen laten zien, dat door de juiste trainingen, cursussen en opleidingen wij niet onder doen voor opvangcentra die een VVE (Voorschoolse- en Vroegschoolse Educatie) volgen, en wij juist unieker, vooruitstrevender en breder inzetbaar zijn.

5.4 Pedagogisch beleidsmedewerker

De kwaliteit van de pedagogisch medewerkers (leidsters) is belangrijk. Een pedagogisch beleidsmedewerker (HBO pedagogiek gediplomeerd) zal de medewerkers coachen bij de dagelijkse werkzaamheden. Daarnaast houdt de pedagogisch beleidsmedewerker zich bezig met de ontwikkeling van het pedagogisch beleid. De pedagogisch beleidsmedewerker kan ook een taak hebben bij het bewaken en invoeren van pedagogisch beleidsvoornemens.

Het pedagogisch beleid van Het Opstapje betreffende 2018 is reeds al in samenwerking met de pedagogisch beleidsmedewerker verder ontwikkeld. In het pedagogisch beleid zijn alle aspecten betreffende de pedagogisch beleidsmedewerker en de ontwikkeling en invoering hiervan verder uitgeschreven.

Aantal uren

Op 1 januari van elk jaar stelt de Directie van Het Opstapje vast, hoeveel uur inzet vereist is voor zowel de beleidsvorming als coaching. De Directie bepaalt wanneer de pedagogisch beleidsmedewerker ingezet wordt. Elke pedagogisch medewerker krijgt coaching.

Pedagogisch beleid Het Opstapje 2018

Het aantal uur minimale inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker op jaarbasis is afhankelijk van het aantal fte aan pedagogisch medewerkers en het aantal locaties, volgens de volgende rekenregel: (50 uur x aantal locaties) + (10 uur x aantal fte pedagogisch medewerkers).

Het Opstapje heeft 1 locatie wat concreet betekent dat wij 50 uur aan beleidsuitvoering gaan doen. Deze uitvoering van het beleid zal plaats vinden na iedere teamvergadering en minimaal een half uur duren. Bij Het Opstapje krijgen alle pedagogisch medewerkers 10 uur per jaar aan persoonlijke coaching, ongeacht of dat zij parttime of fulltime bij ons werken en of dat zij bij elkaar aan minder fte komen.

Wij vinden namelijk dat alle medewerkers recht hebben op evenveel coaching en begeleiding, zodat iedereen kan blijven groeien.

Kwalificatie-eisen

Er worden kwalificatie-eisen gesteld aan de pedagogisch beleidsmedewerker. Daarbij wordt verwezen vanuit de regelgeving naar de cao. In het akkoord IKK is afgesproken dat de opleiding voor de pedagogisch beleidsmedewerker minimaal hbo-niveau moet zijn en gericht op de pedagogiek.

De functie van pedagogisch beleidsmedewerker wordt binnen Het Opstapje uitgevoerd door Nelly van Spronsen, gediplomeerd HBO Coach en bezig met de HBO studie pedagogiek (afronding 2018). Zij wordt in haar functie bijgestaan door Stephanie Spaan HBO gecertificeerd in Kind en Ontwikkelingspsychologie.

Invoeringsdatum

De invoerdatum voor de kwaliteitseis met betrekking tot de pedagogisch beleidsmedewerker is 1 januari 2019.

Echter start Het Opstapje al per 1 januari 2018 met het inzetten van de pedagogisch beleidsmedewerker. Dit zodat wij als organisatie een jaar de tijd hebben om de coaching in te voeren en de kinderziekten eruit kunnen halen. Zodat per 1 januari 2019 alles goed loopt en de pedagogisch medewerkers aan de nieuwe manier van coaching gewend zijn.